

Związki frazeologiczne – czyli w jaki sposób mity funkcjonują we współczesnym języku polskim?

1. Cele lekcji

a) Wiadomości

Uczeń:

- zna pojęcie związku frazeologicznego i jego funkcje,
- zna zasady tworzenia związku frazeologicznego,
- rozróżnia zwroty oraz frazy,
- zna związki frazeologiczne pochodzące z mitologii oraz używane w języku potocznym,
- potrafi wymienić i wyjaśnić kilka związków frazeologicznych używanych w języku codziennym,
- potrafi wyjaśnić znaczenie danego związku oraz odnieść go do konkretnego mitu,
- potrafi wyjaśnić pochodzenie i współczesne znaczenie frazeologizmów.

b) Umiejętności

Uczeń:

- potrafi poprawnie zastosować w zdaniu dany związek,
- operuje swobodnie poznanymi związkami frazeologicznymi,
- potrafi zaplanować i zredagować wypowiedź zawierająca związki frazeologiczne,
- zdobywa umiejętności pracy w zespole.

2. Metoda i forma pracy

Burza mózgów, ćwiczenia praktyczne, praca z całą klasą, praca w grupach, elementy heurystyki.

3. Środki dydaktyczne

Słownik frazeologiczny języka polskiego, red. S. Skorupka, Warszawa 1987.

4. Przebieg lekcji

a) Faza przygotowawcza

1. Nauczyciel zapoznaje uczniów z tematem lekcji i uświadamia im cele zajęć.
2. Nauczyciel prosi o wyjaśnienie, za pomocą luźnych skojarzeń, definicji związku frazeologicznego.
3. Burza mózgów, skojarzenia związane ze znajomością związków. Nauczyciel podaje

kilka przykładów (np.: płakać jak bóbr, piąte koło u wozu, zjeść wszystkie rozumy), uczniowie próbują wyjaśnić ich znaczenie i okoliczności ich używania.

b) Faza realizacyjna

1. Nauczyciel tworzy wspólnie z uczniami poprawną definicję związku frazeologicznego, zapoznaje uczniów z jego strukturą. Definicja zostaje zapisana na tablicy.
2. Nauczyciel prosi uczniów o wymienienie kilku znanych przez nich i używanych w języku potocznym związków frazeologicznych. Uczniowie zapisują je na tablicy i wyjaśniają ich znaczenie. Formułują zdania, w których mogłyby zostać użyte.
Przykładowe związki frazeologiczne: chodzić jak struty, wyrzucać pieniądze w błoto, płakać jak bóbr, zjeść wszystkie rozumy, siedzieć komuś na karku, zejść na psy, siedzieć jak na szpilkach, piąte koło u wozu, kamienny spokój.
3. Wspólnie z prowadzącym zajęcia uczniowie dzielą związki frazeologiczne na: zwroty i wyrażenia. Notatkę zapisują w zeszytach.
Zwroty – zawierają czasownik (podnieść na duchu).
Wyrażenia – nie zawierają czasownika (kamienny spokój).
4. Uczniowie samodzielnie wymieniają związki frazeologiczne pochodzące z mitologii. Wyjaśniają ich pochodzenie oraz określają, z którym mitem są związane, podają ich współczesne zastosowanie.
Przykładowe związki frazeologiczne pochodzące z mitologii to: stajnia Augiasza, pięta Achillesa, olimpijski spokój, paniczny strach, męki Tantalą, koszula Dejaniry, syzyfowa praca, puszka Pandory, róg obfitości, koń trojański, syreni śpiew, nieć Ariadny.
5. Uczniowie otrzymują tabelę dotyczącą związków frazeologicznych pochodzących z mitologii i wyjaśniają je samodzielnie ([załącznik 1](#)).

c) Faza podsumowująca

1. Uczniowie przedstawiają na forum klasy wypełnione samodzielnie tabele, nauczyciel ocenia kilka prac, koryguje błędy.
2. Uczniowie zapisują temat zadania domowego.

5. Bibliografia

1. Bilingham Jo., *Redagowanie tekstów*, PWN, Warszawa 2006.
2. Głowiński M., Kostkiewiczowa T., Okopień-Sławińska A., Sławiński J., *Słownik terminów literackich*, Zakł. Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1976.
3. Głowiński M., Okopień-Sławińska A., Sławiński J., *Zarys teorii literatury*, PWN, Warszawa 1975.
4. Parandowski J., *Mitologia*, PWN, Warszawa 1984.
5. Słownik frazeologiczny języka polskiego, red. S. Skorupka, Warszawa 1987.

6. Załączniki

a) Karta pracy ucznia

załącznik 1

Tabela ze związkami frazeologicznymi do uzupełnienia.

POCHODZENIE, ZNACZENIE WSPÓŁCZESNE	FRAZEOLOGIZMY
	znaleźć się w labiryncie
	nić Ariadny
	stajnia Augiasza
	syzyfowa praca
	olimpijski spokój
	paniczny strach
	męki Tantala
	koszula Dejaniry
	róg Amaltei
	puszka Pandory
	koń trojański
	syreni śpiew
	Janusowe oblicze
	pięta Achillesa

b) Praca domowa

Napisz żartobliwy list do kolegi, uwzględniając w nim związki frazeologiczne mające swoje źródło w mitach.

7. Czas trwania lekcji

45 minut

8. Uwagi do scenariusza

brak